

Til undervisningspersonalet

Trøndelag Teater setter opp John Steinbecks skuespill "Om mus og menn" - med premiere på Hovedscenen den 17. januar. Det skal spilles til 28. februar.

Dersom romanen eller dramatiseringen av den står på pensumlisten, har vi forslag til diskusjon, spørsmål og oppgaver om verket. Dersom noen vil ha manuskriptet til stykket, kan teatret sende det elektronisk.

Først litt om Steinbeck:

John Ernst Steinbeck er en av de ledende amerikanske forfattere i det forrige århundre. Han blir av mange kvalitetsmessig likestilt med forfatterkollegaene Ernest Hemingway, William Faulkner og Sinclair Lewis – alle fire Nobelpristagere i litteratur. Steinbecks styrke er hans fortellerkunst og hans dype medfølelse med samfunnets stebarn, skildret med varm og humor. Han skriver med indignasjon om de store gruppene av befolkningen som ble holdt nede av arbeidsgivere og myndigheter, med mennesker fra hans barndoms dal, Salinas, som modeller.

Han slo igjennom med *Dagdrivergjengen (Tortilla Flat)*. Hans litterære kvaliteter er mest åpenbare i romanene skrevet i 30-årene. I disse tar han med slagkraft for seg sosiale konflikter i tilspissede situasjoner. Her er Steinbeck på sitt beste: *Om mus og menn (Of Mice and Men)*, *Det ukuelige sinn (In Dubious Battle)* og vi tar med *Vår misnøyes vinter (The Winter of Our Discontent)*, som imidlertid er skrevet så sent som 1961.

Steinbecks mest anerkjente roman, *Vredens druer (The Grapes of Wrath)* fra 1939, regnes som et av hovedverkene i amerikansk litteratur. Det er historien om fattigfolk som må reise fra gård og grunn for å livnære seg som fruktplukkere i California. For denne beretningen fra depresjonsårene fikk han Pulitzerprisen. Det var sterkt medvirkende til at Steinbeck ble tildelt Nobels litteraturpris i 1962 for "både realistisk og fantasifull fortellerkunst, karakterisert av medfølelse og sosialt skarpsinn."

Bakgrunnen - migrasjonen på 30-tallet

Republikaneren Herbert Hoover sto opp av sengen klokken seks en kjølig, grå marsdag i 1933 – bare for å få greie på at det var hans siste dag som USA's president. Amerikas banksystem var brutt sammen. Nyheten ble det siste nederlaget i en katastrofal valgperiode, og trett uttalte presidenten: "Vi har nådd bunnen. Det er ikke mer vi kan gjøre." Knappt fire år tidligere hadde krakket på Wall Street ført nasjonen ut i den verste økonomiske forvirring den vestlige verden hadde sett. Millioner mistet sparepengene sine, bankene stengte bare dørene og mange åpnet aldri igjen. Store som små selskaper gikk konkurs, arbeidsløsheten var enorm og over alt sultet folk: "Vi så femti mennesker som kranglet om en søppeldunk utenfor en restaurant" – ble det rapportert fra Chicago. "Amerikas borgere sloss for matrester som dyr."

De styrtrike hadde unnsloppet depresjonens katastrofale virkninger, og mange ansatt i offentlige stillinger var blinde for den forferdelig situasjonen mange av deres landsmenn var i. For menigmann ble imidlertid 30-årene arbeidsløshetens og streikenes tiår. Hoover-administrasjonen ble beskyldt for å ha brakt landet opp i dette uføret. Hans navn ble et skjellsord: Gamle aviser brukt av uteliggere ble kalt Hoovertepper, Hoover-flagg var betegnelsen på tomme bukselommer vrent ut, bilvrak trukket av muldyr ble til Hoovervogner. I alle byene vokste det opp Hoovervilles – en ansamling av skur og hytter snekret sammen med blikkplater, papp og lignende – hvor arbeidsledige holdt til. Et annet alternativ for de kriserammete var å gi opp en mer eller mindre fast "bopel" og begi seg på vandring og ta jobber der det fantes. Millioner av arbeidere, med eller uten familien, ble tvunget til denne

formen for tilværelse. Steinbecks historie om George og Lennie som også er fratatt livsgrunnlaget og må begi seg ut på landveien - ble skrevet i 1937 - om depresjonsårene 1933/34. Og med dette oppsto en ny samfunnsgruppe og et nytt begrep: MIGRANTER. Begrepet var kommet for å bli. Ikke bare på det amerikanske kontinent, men med spredning til den øvrige verden. Også i lille Norge ser vi paralleller til migrasjonen – spesielt av østeuropeere som ikke kan brødfø seg i fedrelandet, og må forflytte seg for å få lønnet arbeid der det finnes - for å overleve.

Forslag til tema å arbeide med:

Vennskap og samhold er et av bokens sentrale temaer. Hvordan vil du beskrive vennskapet mellom George og Lennie? Hva med samholdet mellom landarbeiderne på gården?

Hvorfor bestemmer George over Lennie? Og Lennie, har han en fri vilje? Hva med de andre personene vi møter, har de fri vilje?

De fleste karakterene i "Om mus og menn" er skildret som stereotype, hver på sitt vis. Hva ligger det i begrepet stereotyp når det gjelder personbeskrivelse? Hvilke betegnende egenskaper har personene George og Lennie, Candy og Carlson, Curley og hans kone og Crooks og Slim?

Allerede fra fortellingens begynnelse ser George og Lennie seg nødt til å rømme fra ranchen de arbeidet på. Lennie kunne ikke la være å ta på en kvinne, som tror han mente å forgripe seg på henne. Redegjør for hva denne kvinnen, og Curleys kone, representerer for henholdsvis Lennie og George. Hvorfor har ikke disse kvinnene noe navn?

"Gårdsarbeidere er de ensomste menneskene på jord. De har ingen familie. De hører ikke til noen steder. De kommer til en ny gård og tjener opp en pott penger før de drar inn til nærmeste by og spiller den bort. Og før du vet ordet av det, sliter de rævva av seg på en annen gård. De har ingenting å se fram mot."

Er George i dette sitatet pessimistisk, optimistisk eller bare realistisk? Hvilke muligheter så George for seg i fremtiden? Hva er det som er så spesielt med dem? Gi en begrunnelse på svaret i forhold til den etterfølgende replikkveksling mellom han og Lennie.

Soledad er byen George og Lennie kommer til. Navnet er spansk, som ble brukt i store deler av California, og det betyr ensomhet. Hvorfor tror du byen nettopp har fått dette navnet? Redegjør også for den betydning ensomhet spiller i fortellingens forløp.

Skriv ned tre av hendelsene som har gjort sterkest inntrykk på deg i fortellingen. Kan du forsøke å uttrykke følelsene du satt igjen med?

Hvilke av personene liker du best? Redegjør for hvorfor du liker nettopp disse karaktertrekkene?

George og Lennie når aldri drømmen om å skaffe seg en egen gård. Hvor ligger ansvaret for at drømmen mislykkes? Hos Lennie? Hos menneskene rundt dem? I omgivelsene? Eller i drømmen i seg selv? Diskuter. Begrunn svaret.

Klassetrinn: 8-10 klasse, Videregående

Relevante fag: Engelsk, Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, Norsk, Samfunnsfag

Emneord: Ensomhet, Historie, Klassemotsetninger, Litteratur, Vennskap